

POSTANOWIENIE

29 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Ewa Stefańska

na posiedzeniu niejawnym 29 stycznia 2024 r. w Warszawie

w sprawie z wniosku R.Ś.

z udziałem G.G., B.K., T.A., S.Ś., E.Ś., R.Ś., S.Ś., A.G., D.Ś., G.Ś., J.Ś., M.Ś., A.S1

- następca prawny A.S.2, Z.W., A.S.3 - następca prawny A.S.2, A.S.4 - następca
prawny A.S.2

o stwierdzenie nabycia spadku,

na skutek skargi kasacyjnej R.Ś.

od postanowienia Sądu Okręgowego we Włocławku

z 13 stycznia 2022 r., I1 Ca 280/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

(A.G.)

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 13 stycznia 2022 r. Sąd Okręgowy we Włocławku oddalił apelację wnioskodawcy R. Ś. od postanowienia Sądu Rejonowego w Radziejowie z 28 kwietnia 2021 r. w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku z udziałem G. G., B. K., T. A., S. Ś., E. Ś., R. Ś., S. Ś., A. G., D. Ś., G. Ś., J. Ś., M. Ś., A. S. i Z. W..

Wnioskodawca wniósł skargę kasacyjną, w której zaskarżył postanowienie Sądu Okręgowego w części oddalającej jego apelację oraz domagał się uchylenia tego postanowienia w zaskarżonej części i orzeczenia co do istoty sprawy, ewentualnie uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania sprawy Sądowi

drugiej instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Zgodnie z treścią art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie.

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony – co należy podkreślić – wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie obejmuje zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołano szereg istotnych zagadnień prawnych oraz wskazano na rozbieżności w orzecznictwie. Skarżący wskazał, że rozstrzygnięcia wymagają następujące kwestie:

- „czy w oparciu o zgromadzony obszerny materiał dowodowy w tej sprawie, przy wzięciu pod uwagę obiektywnego i subiektywnego charakteru przesłanki, należało przyjąć, że istniała przesłanka „obawy rychłej śmierci” niezbędna dla ustalenia ważności testamentu ustnego w myśl art. 952 § 1 k.c., czy jak niesłusznie przyjęły sądy obu instancji przesłanka ta nie istniała, co skutkowało uznaniem testamentu szczególnego - testamentu ustnego za nieważny. Nadto czy jednak, jeśli przesłanka ta istniała to czy sąd (oba sądy) przyjął słusznie, że należało stwierdzić nabycie praw spadkowych w drodze ustawy zastosowanie *a contrario* art. 931 § 1 k.c.?”;

- „czy doszło do przekroczenia zasady swobodnej oceny dowodów - art. 233 § 1 k.p.c., jak również art. 382 k.p.c. w związku z niedopuszczeniem dowodu z zeznań świadka będącego osobą zaufania publicznego, który jako notariusz miał pierwotnie sporządzić akt notarialny, który potwierdzałby wolę zmarłego”;

- „czy sąd uznając, iż nie istniała „obawa rychłej śmierci”, z uwagi na brzmienie art. 670 k.p.c. nie powinien na potwierdzenie swego stanowiska zasięgnąć opinii biegłego”;

- „czy obawa rychłej śmierci powinna być obiektywnie uzasadniona, czy też wystarczy, że jest ona odczuwana czysto subiektywnie przez spadkodawcę”.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżącego na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (zob. postanowienia SN: z 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; z 26 września 2005 r., II PK 98/05, i z 10 maja 2019 r., I CSK 627/18).

Z kolei powołanie się na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wskazania przepisu prawa, którego wykładnia budzi wątpliwości, określenia zakresu koniecznej wykładni, wykazania, że wątpliwości interpretacyjne mają poważny charakter i wymagają zajęcia stanowiska przez Sąd

Najwyższy, a jeżeli podstawą wniosku w tym zakresie jest twierdzenie o występujących w orzecznictwie sądowym rozbieżnościach wynikających z dokonywania przez sądy różnej wykładni przepisu, konieczne jest wskazanie rozbieżnych orzeczeń, dokonanie ich analizy i wykazanie, że rozbieżność wynika z różnej wykładni przepisu (zob. m.in. postanowienia SN: z 15 października 2002 r. II CZ 102/02; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r. I UK 283/07 i z 8 lipca 2008 r., I CSK 111/08).

Skarga kasacyjna nie spełnia powyższych kryteriów. Skarżący kwestionuje ustalenia faktyczne i ocenę dowodów dokonaną przez Sąd drugiej instancji, co nie może odnieść skutku w postępowaniu kasacyjnym. Zgodnie bowiem z art. 398³ § 3 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów takie jak art. 233 § 1 k.p.c., zaś Sąd Najwyższy, rozpoznając skargę kasacyjną w granicach jej podstaw, jest związany z mocą art. 398¹³ § 2 k.p.c. ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Ubocznie należy zauważyć, że zakwestionowanie obawy rychłej śmierci było tylko jedną z przyczyn oddalenia wniosku o stwierdzenie nabycia spadku. W następstwie przeprowadzenia postępowania dowodowego, Sąd nabrał bowiem wątpliwości co do tego, czy spadkodawca jednoznacznie wyraził wolę testowania, a także czy zostały spełnione inne przesłanki ważności testamentu ustnego, w tym jednoczesna obecność trzech świadków.

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

[SOP]

[a!]

